

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

קרח

(חלק יח — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת קרח, כו סיון-ב תמוז, ה'תשפ"א (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

קרח

מכל מקום כל חלק בתורה שייך ל(עולם ו)מדריגה שונה (כשם שלכל חלק בתורה ישנם הכללים המיוחדים⁵ לו). ובכל זאת דרושה כאן הסברה, דכיון שד' חלקי התורה הם כנגד ד' העולמות⁶ המשתלשלים זה מזה, נצרך לכאורה שגם⁷ בחלק הפשט⁸ תבוא לידי ביטוי (בפרט מסויים עכ"פ) מעלתו של קרח וטענתו, ע"ד המתבאר (בהרחבה) בהחלק של פנימיות התורה.

ב. ויובן בהקדים כמה שאלות ודיוקים – בפשוטם של הכתובים.

א) מדוע הסכימו ה"חמשים ומאתים איש" להקריב קטורת, כפי שביקש משה רבינו לנסותם?⁹ הלא הם ידעו

א. ידוע שהתורה היא תורה אחת, וארבעת האופנים דפרד"ס מהוים כולם יחד תורה אחת שלימה¹.

וכפי שמודגש הדבר בלשון הזהר² בנוגע לפנימיות התורה ונגלה דתורה, שהן "נשמתא" ו"גופא", היינו שהם נשמה וגוף של מציאות אחת.

ולפ"ז צריך להבין בפרשתנו, בנוגע למחלוקת קרח: בפנימיות התורה³ מבואר בארוכה גודל המעלה והמדריגה של קרח⁴ והתוכן הנעלה של טענתו, עד לביאור שטעותו היתה רק בכך שדרש סדר הנהגה (שהלויים יהפכו לכהנים) שיתקיים רק לעתיד לבוא, משא"כ בזמן ד"היום לעשותם" הנהגה כזאת אינה אפשרית, כמבואר בארוכה בחסידות.

אבל בדרך הפשט, פשוטו של מקרא, העיסוק הוא אך ורק בגודל ירידתו ונפילתו של קרח, וגודל העונש של קרח וכל עדתו בגלל מחלוקתם, כמבואר בארוכה בפשטות הכתובים ויתר על כן במפרשי התורה.

אמנם אין זו קושיא עצומה, שהרי אע"פ שהתורה אחת היא –

(5) וגם בחלק ההוא עצמו – כמו איסורא

מממונא לא ילפינן (ברכות יט, סע"ב). ועוד.

(6) נגיד ומצוה בתחלתו מע"ח. נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר בסופו. מ"ח (מס' חיוב הנשמות פ"א מ"ב) – הובאו ונתבארו בלקו"ד ח"ד תשעא, א. וראה הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות (נעתק בקונטרס עה"ח (הוספה הא') ע' 62 ואילך). רמ"ז לוח"א ד, סע"ב.

(7) להעיר מדרמ"צ ה, א: אבל באמת אורייתא סתים וגליא וגם הגליא הוא כפי הסתום כגוף לנפש.

(8) ולהעיר דכמו שבעולמות עולם האצילות הנרמז בביתא, "אף" נסמך ל"עשיתי" דוקא (ראה לקו"ת בלק סט, סע"ג) כן גם בד' חלקי התורה פרד"ס, חלק הסוד שבתורה (אצילות) שייך לחלק הפשט (עשי) דוקא – ראה לקו"ת ויקרא (ה, ד) שמביא שם הענין ד"אף עשיתי" לענין השייכות דפנימיות התורה לנפשו. וראה לקו"ש ח"ה ע' 1 והערה 3.

(9) שהרי פשיטא שרצה שיחזרו מהמחלוקת.

(1) להעיר מהקדמת ספר הבחיי.

(2) ח"ג קנב, א.

(3) ראה לקו"ת פרשתנו נד, סע"ב ואילך, וש"נ. אוה"ת פרשתנו ע' תרפו, תרצב. ובכ"מ. וראה לקמן שיחה ג ושיחה ה לפרשתנו. לקו"ש פ' קרח (ח"ד, ח"ח), ועוד.

(4) ענדכ"ז – הוא גם במרגלים. וראה שיחת

ש"פ קרח תש"מ.

(ג) בכללות מחלוקת קרח צריך להבין:

הלא הקב"ה הבטיח למשה „וגם בך יאמינו לעולם“¹⁴ – וא"כ כיצד אירע הדבר מעיקרא שקרח חלק על משה, והוא וכל עדתו לא האמינו שכל מעשיו הם מפני ש„ה' שלחני“¹⁵; ובפרט שהר"ן איש היו ראשי סנהדראות, נשיאי העדה?

ובפרט לפי ביאור הרמב"ם¹⁶ (ומפרשי התורה¹⁷) שהענין ד„בך יאמינו לעולם“ הוא תוצאה מזה ש„עינינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים והוא ניגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים משה משה“¹⁸ לך אמור להן כך וכך

– עד שאם בא „נביא ועשה אותות ומופתים גדולים ובקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שומעין לו ואנו יודעין בביאור שאותן האותות בלט וכשוף הן. לפי שנבואת משה רבינו אינה ע"פ האותות .. אלא בעינינו ראינוה ובאזנינו שמענוה כמו ששמעו¹⁹ הוא” –

והדברים אמורים בכל הדורות, עאכ"כ כאשר מדובר בדור ההוא גופא,

ש„בו נשרפו נדב ואביהו“¹⁰, ושזר המקריב קטורת מתחייב בנפשו! [והמענה לזה במדרש¹⁰ ובפירוש רש"י¹¹: „ולא טפשים היו שכך התרה בהם וקבלו עליהם לקרב, אלא הם חטאו על נפשותם” – צריך הסברה: מה הביאם לידי חטא כזה – להפקיר את חייהם?]

(ב) מובא¹⁰ במדרש ובפירוש רש"י בנוגע לדיבור משה „זאת עשו קחו לכם מחתות“, שמשה הסביר להם: „אנו אין לנו אלא ה' אחד כו' וכהן גדול אחד ואתם ר"ן איש מבקשים כהונה גדולה אף אני רוצה בכך“¹².

וקשה: איך יתכן שבשעה שר"ן איש עומדים במחלוקת על הכהונה הגדולה של אהרן ומבקשים ליטלה הימנו – אף משה רבינו כביכול משתתף עמהם בזה, באמרו (לו יהא – בדיבור בעלמא¹³) „אף אני רוצה בכך“? עוד זאת: לשם מה הוצרך משה להוסיף דברים אלו – מה היו יכולים הדברים לפעול על הר"ן איש?

ובמכש"כ שגם לאח"ז: ויקם משה וילך אל דתן ג' – ובפרט לפרש"י שם: כסבור שישאו לו פנים (כהפי' במדב"ר פ"ח, ד) ולא כבסנהדרין (קי, א) שלא להחזיק במחלוקת. וראה לקו"ש חכ"ע 98 ואילך.

(10) תנחומא פרשתנו ה. במדב"ר פ"ח, ת.

פרש"י טז, ו.

(11) שם, ז.

(12) מזה משמע כהדיעה (ובחסים קב, א. שמו"ר פל"ז, א. ויק"ר פ"א, ו. וש"נ) שרק בז' ימי המלוואים ה' משה כה"ג (וכ"מ בפרש"י – ראה רש"י שמות ד, יד. אמור כא, כב. וראה לקו"ש ח"ו ע' 175). ואכ"מ.

(13) להעיר מאבות פ"א מ"א: חכמים הזהירו

בדבריכם.

(14) יתרו יט, ט.

(15) פרשתנו טז, כח. ובפרש"י שם כט: אלא אני עשיתי הכל מדעתי ובדין הוא חולק עלי. וראה פרש"י ריש פרשתנו: ומה ראה קרח לחלוק עם משה .. הריני חולק עליו ומבטל את דבריו.

(16) רפ"ח מהל' יסודי התורה.

(17) ראה ראב"ע יתרו שם. רמב"ן ואוה"ח שם.

(18) ראה תו"כ ר"פ ויקרא: ומנין שכל

הקריאות היו משה משה כו'.

(19) צ"ע שלא כתב „שראה וששמע“.

שבתחילה היתה עבודת הכהונה שייכת לבכורות, ואח"כ (ע"י חטא²⁵) ניטלה מהם ונמסרה לשבט לוי, אהרן ובניו²⁶.

ובפרט שיש טעם לדבר: לאהרן היתה שייכות מסויימת לחטא העגל (החטא שהי' הסיבה להעברת²⁷ הכהונה לכהנים²⁸), בשעה שהלויים, כל שבט לוי (וקרח בכללם), היו נקיים לגמרי מחטא זה²⁹, ואדרבא – „כל בני לוי” הם שנלחמו באלו אשר „פרעה אהרן לשמצה”³⁰

[ומה שבדבריו של משה מצינו שנקט בכוונתם שקרח וכל עדתו נועדים עליו בטענת „לא הי' שלחני”, הוא מצד היותו „והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה”³¹, ולכן סבר כי הבטחת הי' „וגם כך יאמינו לעולם” לא נתקיימה

„משה אמת ותורתו אמת”* היינו שהוא דבר שא"א לשנות ע"ד הפי' במארו"ל (ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א. דב"ר פ"א, יוד. ועוד) חותמו של הקב"ה אמת.

(25) פרש"י במדבר ג, יב. ועוד.

(26) ולהעיר מראב"ע ריש פרשתנו. רמב"ן שם וטו, ה. בחיי שם. ועוד.

(27) והרי עד"ז הי' בנוגע למשה, שמצד החטא נלקחה ממנו כה"ג לאחר ז' ימה"מ (ראה לעיל הערה 12, וש"נ).

(28) ראה גם פענת רזא ר"פ זו ד"ה ודתן.

(29) אלא שמכיון שהתערב בזה מה שנתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל כו" (פרש"י ריש פרשתנו), לכן בא לחלוק על משה ופתה את כולם (רש"י טז, יט). – ראה אבות פ"ד מכ"א.

(30) תשא לב, כו, שם, כה.

(31) בהעלותך יב, ג.

(* ב"ב (נד, א). סנה' (קל, טע"א), ובמדב"ר (פי"ח, כ) – כגירסת הבחיי והכל"י יקר פרשתנו טז, לד. וכ"ה בתחומא פרשתנו יא.

וא"כ, איך יתכן שלאחרי כל זה בא קרח (מבלי להיות נביא, ובפרט – שהראה אותות ומופתים) וגרר עמו עדה שלמה מישראל²⁰ לכפור במשה²¹ כנביא ושליח הי'?²²

ג. והביאור בזה: כמפורש בכתוב, כוונת קרח ועדתו (במחלוקתם) היתה שמציאות הכהונה תשאר, אלא שהם יהיו כולם כהנים (גדולים) – „ובקשתם גם כהונה”²³.

ועפ"ז י"ל שבמחלוקתו עם משה לא כפר קרח בזה שמשה הוא שליח הי' וכי מה שעשה עד הנה (כולל – כהונה) הי' על פי הי', אלא שסבר, שאפשר להוסיף על מה שעשה משה ע"פ הוי' או לשנותו²⁴.

על דרך מה שע"י תפלה ובקשה אפשר לפעול שהקב"ה ישנה ויבטל גזר „דין” וכיו"ב – וכבר ראו זאת במה שפעלה תפילתו של משה לאחרי חטא העגל ולאחר חטא המרגלים וכיו"ב – עד"ז סבר קרח, שאפשר לפעול שהקב"ה יעביר את הכהונה הגדולה מאהרן וימסרנה לקרח²⁴ (ובפרט שבכהונה גופא מצינו

(20) ראה פרש"י טז, יט.

(21) בשאר החטאים שמצינו בתורה לפני" (בלשון המדרש – תחומא שם ד. במדב"ר פי"ח, ו רש"י טז, ד) חטא העגל, מתאוננים, מרגלים, אין קושיא זו – כי שם לא כפרו בנבואת משה.

(22) ראה רמב"ן פרשתנו טז, כט. וראה פירושו שם, כא.

(23) טז, יו"ד. בכתוב אינו מפורש שבקש כהונה גדולה, אבל כן מפורש בת"א ותיב"ע שם, וכן משמע במדרשים שבהערה 10. פרש"י שם, ז.

(24) עד"ד פרש"י ויחי מט, ג בטופו. פרש"י שמות ד, יד. – ולהעיר מאוה"ח פרשתנו טז, כח. (24*) עפ"ז י"ל שהכוונה בתשובת עדת קרח

ומשה רבינו ענה וביאר להם, שרצון להיות כהן גדול דבר טוב הוא, ו"אף אני רוצה בכך", אבל בפועל – "אין לנו אלא כהן גדול אחד".

ה. אלא שכ"כ גבר רצונם עד שהסכימו להקריב קטורת אף שידעו את התראת משה ש"כולם אובדים"; הם היו מוכנים לכך, ובלבד שיזכו לפי שעה לעשות עבודה קדושה זו, לעמוד לשרת לפני ה' ועי"ז להיות "בקרבתם לפני ה'" בדוגמת נדב ואביהו³⁶.

(ועי"ד הביאור בנוגע לכהנים הגדולים בימי בית שני, ש"כל אחד ואחד לא הוציא שנתו"³⁷ ואעפ"כ השתדלו ו"היו נוטלים (כהונה גדולה) בדמים"³⁸. דלכאורה תמוה: לאחר שראו שהכהן הגדול דאשתקד לא הוציא שנתו, וכיון שידע איניש בנפשי את מדריגתו, שאף הוא אינו ראוי לזה – איך יתכן שאעפ"כ דחקו עצמם להתמנות לכהנים גדולים? אלא שהביאור בזה הוא, שמצד גודל רצונם ותשוקתם להכנס לקדש הקדשים (ביום הכפורים). מקום שהשכינה שורה בו באופן גלוי, ה"אצלם כל זה כדאי, ואפילו יגרום הדבר שלא יוציאו את שנתם).

ו. עפ"ז מובן כיצד גם בפשוטו של מקרא ניכרת מעלה ועילוי במחלוקת קרח ועדתו, שהרי כנ"ל, סיבת וענין מחלוקתם היתה מצד הרצון להיות כהן גדול וקדוש לאלוקיו, קדש הקדשים.

מאין בא לקרח ועדתו הרצון להיות

בו, ע"ד מה שיעקב אבינו נתיירא ש"מא... נתלכלתי בחטא"³² אע"ג שהיתה בידו הבטחה מהקב"ה, ומצד אותו הטעם].

ד. עפ"ז מובן בנוגע לר"ן איש, שלא באו לחלוק על משה, אלא שחפצו להיות כהנים גדולים, וכפי שהדגיש רש"י, "ואתם ר"ן איש מבקשים כהונה גדולה".

[וי"ל שקרח ביקש להיות כהן גדול לבדו – במקום אהרן, והר"ן איש רצו להיות כולם כהנים גדולים בנסף לאהרן כהן גדול³³].

מה ה' ענינה של תשוקה זו, מבקשים כהונה גדולה" – מוסיפים המדרשים (ופירוש רש"י) ומבארים, שעל כך אמר משה רבינו, "אף אני רוצה בכך"; הרצון להיות כהנים גדולים הוא דבר שהי' גם אצל משה³⁴ – היינו שזהו דבר טוב ונעלה ביותר. רצונם ככהונה גדולה לא ה' לשם שררה על בני ישראל, אלא שמאחר שהכהן הגדול היה נבדל מכל ישראל, קדש הקדשים³⁵, ותמיד "עומד לפני ה' לשרתו", אף הם בקשו להיות קדש הקדשים – בבחינת ומדריגת כהן גדול³⁶.

(32) פרש"י וישלח לב, יא.

(33) כמובן ממדרשים הנ"ל ופרש"י שבהערה

10. ובפסוק ז. וראה פנים יפות ריש פרשתנו.

(34) דפשוט דמשה אמת ודובר אמת.

(35) דה"י א כג, יג.

(36) ראה גם של"ה פרשתנו שנה, א"ב.

אלא דשם מבאר זה דוקא לגבי הר"נ איש, משא"כ קרח שכפר בבנאות משה (ועד"ז הוא בצפע"ע עה"ת פרשתנו טו, יז) ההפרש בין קרח והר"נ איש).

(37) יומא ט, א. ירושלמי שם פ"א ה"א.

(38) כ"ה בירושלמי שם. ועד"ז הוא בעי"ז וגי'

הב"ח בבבלי שם. ועוד (ראה דק"ס שם).

על הכהונה כו", אלא רק התיבה
 „קרח” בלבד⁴⁹, שבזה אינו מוזכר
 (מרומז) חטאו – מחלוקתו על משה
 ורצונו „לעורר על הכהונה” –

שכן⁴⁹ ההוראה שיש ללמוד
 (מפרשת) קרח, אינה רק השלילה –
 „ולא יהי' קרח וכעתו”⁵⁰ – אלא
 גם ענין חיובי. עצם הרצון שהי' אצל
 קרח והר"נ איש, ואף אצל משה, צריך
 להמצא אצל כל אחד מבני ישראל⁵¹.
 ואדרבה, הדבר מעיד על כך ש„שמעו
 דברים בסיני מפי הגבורה .. אנכי
 ה' אלקיך – „הוי” נעשה „אלקיך”,
 כחך וחיותך⁵².

מה שאסור שיהי' הוא הביטוי לזה
 בפועל, „ויקח (קרח)”, לפתוח במחלוקת

(49) לכאורה י"ל שהרמב"ם והרס"ג כ' „ויקח
 קרח” ולא „קרח” לבד, קביעות דשמו – היפך
 ד„שם רשעים ירקב” (משלי יו"ד, ז), „רקביבות
 תעלה בשמותן דלא מסקינן בשמייהו” (יומא לה,
 ב). * משא"כ הלשון והשם „ויקח קרח” ** ועד"ז
 י"ל לענין פרשת בלק שהרמב"ם ורס"ג שם כ'
 „וירא בלק” ולא „בלק” (וראה לקו"ש חכ"ג ע'
 166 ואילך).

אבל להעיר שרק פרשיות אחדות קורא שם
 הרמב"ם בתיבה אחת, ורובם ככולם מזכיר בב'
 תיבות או יותר.

(49*) וראה גם שיחת ש"פ קרח תשמ"ו. ט'
 השיחות תשמ"ח (קה"ת, תשמ"ט) ח"ב ע' 500
 ואילך.

(50) יו, ה. וראה סנהדרין קי, א. תנחומא
 פרשתנו י. במדבר פ"ח, כ.

(51) ע"ד מרז"ל שכא"א מישראל חייב לומר
 מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק
 ויעקב (תדבאר רפכ"ה).

(52) ראה לקו"ת ר"פ ראה.

(* וראה לקו"ש ח"ח ע' 115. 119.
 (** ועד"ז בתוכן הענין, שבזה מודגש עיקר
 תוכן הסדרה, מחלוקתו של קרח.

כהנים גדולים – הרי זה מודגש
 בדבריו³⁹, „כי כל העדה כולם קדושים
 ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו גוי”, וכמו
 שפירש (בתנחומא⁴⁰) בפירוש רש"י⁴¹
 ש„כל העדה כולם קדושים כולם שמעו
 דברים בסיני מפי הגבורה”, „ומדוע
 תתנשאו כו' לא הי' לך לברר לאחיך
 כהונה⁴² לא אתם לבדכם שמעתם בסיני
 אנכי ה' אלקיך כל העדה שמעו”:

כמתן תורה אמר הקב"ה⁴³, „ואתם
 תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש”,
 וכתב בעל הטורים⁴⁴ שבשעת מתן
 תורה בסיני נעשה כל אחד מבני ישראל
 במדריגת כהן גדול.

וכיון שבעצם שייך הדבר לכל
 אחד מישראל, אלא שגרם החטא⁴⁵,
 לכן התעורר אצל קרח ועדתו הרצון
 ל„כהונה גדולה”⁴⁶.

ז. ועפ"ז יומתק מה שהשם שבו
 קרוי הפרשה במנהג ישראל (דתורה
 היא⁴⁷) אינו „ויקח”, או „ויקח קרח”⁴⁸,
 שפירושו ע"פ התרגום הוא „ואתפלג
 קרח”, ובלשון רש"י „לקח עצמו לצד
 אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר

(39) טז, ג. וראה ראב"ע שם.

(40) פרשתנו ד.

(41) עה"פ.

(42) ראה שפ"ח בשם הנח"י שכוונתו בזה הי'
 לא לחלוק על מלכות של משה כ"א רק על
 כהונתו של אהרן.

(43) יתרו יט, ו.

(44) עה"פ. וראה וראה אגדת בראשית פע"ט
 (פ.) ומכילתא עה"פ.

(45) ראה מכילתא ובעה"ט עה"פ.

(46) ראה גם פנים יפות ריש פרשתנו.

(47) ראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

(48) אבל כ"ה ברמב"ם בסדר תפלות שלו וכן
 בסדור רס"ג „ויקח קרח”.

„רוצה בכך“, ואילו בנוגע לעבודה

ומעשה** כו' לבד מצות התלויות במלך*** שהוא מוציא כל ישראל כי הוא כללות כולם כו" (וכ"ה בתו"א נג, ג) – ולא הזכיר כה"ג. (וכ"ה במשנת חסידים מסכת חיוב הנשמות רפ"ב). ובלקו"ת יוהכ"פ (סט, א) מפורש „צריך כל אדם לקיים . . ואפי' מצות כהנים וכה"ג“. אבל בס' הגלגולים פ"ד כולל ביחד „מצות . . לכהן . . ללווים . . למלכים . . לדיינים וכיו"ב“.

ואולי י"ל ד, „הוא כללות כולם“ דבאגה"ק כאן

(** להעיר, שבהל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ד הושתק הענין עם כמה שינויים:
(א) באגה"ק „שיקיים“, ובשו"ע „שמקיים“ (הדגשת **הבפועל שבהווה**, ואין מספיק אפילו כשהכל באופן **שבדאי** יקיים. וי"ל נפק"מ – כשלא קיים מחמת אונס. וראה של"ה סס).
(ב) באגה"ק מוסיף (מצות) **התורה**. וי"ל שזהו תוס' **טעם** ההכרח, ואינו נוגע כ"כ בשו"ע. ועוד **ועיקר** – מוכרח להוסיף כאן כיון שמבאר אח"כ ח"מ דרבנן כו',

(ג) בשו"ע הסדר „במעשה דבור ומחשבה“. ואולי י"ל הטעם דבשניהם כתב ע"פ הכלל לא זו אף זו (ראה תוס' ריש יבמות). ולכן בשו"ע דעיקרו בנוגע למעשה קמ"ל דאפילו כשיש מעשה – בשביל דבור כו' ג"כ מתגלגל, ובאגה"ק (נשמתא דאורייתא) קמ"ל דאפילו כשיש מח' מתגלגל בשביל דבור וכו'.
(ד) בשו"ע שם – **פס"ד ברור** – מוסיף הביאור „ודיבור ומח' הוא לימוד הלכותיהן. ע"ד שאמרו (מנחות קי) חכמים ע"פ זאת תורת החטאת וגו' שכל העוסק בת"ח כאילו כו'“. ואולי עד"ז הטעם שבמקום „אדם“ כאן – כתב שם „נפש“.

(*** צ"ע שבשו"ע – שכו"ל צ"ל הפס"ד יותר ברור – אין כל הפיקאז והענין ד'לבד מצות התלויות במלך כו'“.

(* כ"ה בדפ' זיטומיר תר"ח, תרטו. ווארשא תרנ"ה. ווילנא תרס"ה (ואילך). אבל בדפ' ראשון (שקלאו תקנ"ד) „שתקיים“. וכ"ה בדפוסי: לבוב, תקניט; קאפוסט, תקע"ד; קאפוסט, תקפ"ח; ווארשא ת"ר; טשערנאוויץ תר"ט; לבוב תר"י; טשערנאוויץ תר"ב.

ולעורר על הכהונה, על הכהן הגדול שבחר בו הקב"ה ע"י משה, ולרצות בפועל להיות כהן גדול, שכן ישנו רק „כהן גדול אחד“, זה אשר בחר בו הקב"ה. אבל הרצון לכך צריך להתקיים – „רוצה בכך“.

ח. לכאורה אפשר לשאול על כך: בנוגע לשבט לוי ש„הובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים כו' לפיכך הובדלו מדרכי העולם כו' אלא הם חיל השם כו" (53), כתב הרמב"ם⁵⁴: „ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' כו' ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים כו"“.

הרי שבעבודה (הרוחנית), שייך כל אחד לעבודת שבט לוי „לעמוד לפני ה' לשרתו כו"“, ועיי"ז „נתקדש קדש קדשים“.

ולפ"ז צריך להיות כן גם לגבי עבודת כהן גדול, שהעבודה הרוחנית דכהן גדול צריכה להיות שייכת לכל אחד⁵⁵. ומדוע נאמר שצריך להיות רק

53 רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ג הי"ב.

54 שם הי"ג.

55 להעיר מאגה"ק רסכ"ט בשם האריז"ל* „שכל אדם מישראל צריך לבוא בגלגולים רבים עד שיקיים כל תר"ג מצות התורה במחשבה דיבור

(* ס' הגלגולים פ"ד. ש' הגלגולים הקדמה יא, טו. ובהקדמת ש' המצות (ובע"ח שמו"ט פ"ה) קיצר ולכן לא קשה משם. ועיי"כ של"ה חלק תושב"כ בתחלתו (רסד, ב ואילך). תולדות י"י בהקדמה.

(ובאמצעות) עניני העולם, לברר ולזכך את הדברים הגשמיים ולעשות את העולם כלי לאלקות.

(ב) התורה היא למעלה מ(התלב- שות⁵⁸ ב)עולם, ואפילו לאחר ש„נסעה וירדה בסתר המדריגות וכו' ומחשבה דבור ומעשה תפיסא בהן⁵⁹, אין חושך העולם מעלים על התורה⁶⁰, וכהדין⁶¹ „אין דברי תורה מקבלין טומאה⁶² – שכל זה מעורר בעבודת האדם את הפרישות וההבדלה מעניני העולם.

(ג) מסירת נפש הריהי נעלית נ⁹ תורה⁶³ מהמדה וההגבלה דתורה⁶⁴ ומצוות. ענינה הוא היחוד והדבקות באלקות⁶⁵ למעלה ממדידה והגבלה.

י"ד. ג' העבודות הנ"ל הרי הן

58 „וענין ההתלבשות דתורה אין זה מענין ההתלבשות של התעסקות כ"א מה שהתורה מכנסת עצמה לדון בזה ולשון התלבשות הוא רק שם המושאל בלבד" (ד"ה ויאמר משה תש"ד פ"ב).

59 תניא פ"ד.

60 ראה לקו"ת ראה כ, א: דהתורה היא עץ החיים . . ואין כח בקליפה לשלוט בה.

61 ברכות כב, א: ריב"ב אומר כו'. וגם לרבנן דפליגי עלי' – לא פליגי אטעמ" כ"א כדי שלא יהיו ת"ח מצויין כו' (ראה שו"ע אדה"ז או"ח רספ"ח) או מפני בזיון וכיו"ב (תרי" ברכות שם). ולהעיר מלקו"ת תבוא (מג, סע"ב). מאה שערים מה, א.

62 להעיר מוח"ג פ, סע"ב.

63 ע"ד התשובה – שנו"פ תורה אין דבר (אפילו עבר על כל התורה כולה) העומד בפני התשובה.

64 ולכן לא נאמר ענין המס"נ מפורש בתושב"כ להיות תורה שככתב הוא בחי' חכמה וחכמה הוא ע"פ טעם ודעת דוקא (סה"מ תש"ט ע' 121, עיי"ש ובהערה שם).

65 להעיר מלקו"ת שמיני בב' הבחינות שבצדיקים, ע"ש.

כפועל משמע שגם ברוחניות ישנו רק כהן גדול אחד?

ויובן זה בהקדם דלפי הנ"ל רואים אנו כאן ענין הפכי בעבודה דשבת לוי ובעבודת כהן גדול: בנוגע לשבת לוי כתב הרמב"ם ש„כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו" הרי הוא נעשה במדריגת שבת לוי⁵⁶, אבל לא כתב שכל אחד צריך לרצות ולהשתדל להיות בכחינת ומדריגת לוי; ואילו בנוגע לכהן גדול, ע"פ הנ"ל, צריך כל אחד להיות „רוצה בכך".

ט. והביאור בזה: בעבודת ה' ישנן ג' בחינות כלליות – מצוות; תורה; ומסירת נפש.

(א) המצוות⁵⁷ נתלבשו בדברים גשמיים, ציצית בצמר גשמי תפילין בקלף גשמי וכו'; וזוהי העבודה בתוך

הוא עיבור שכתב בס' הגלגולים שם****. ועפ"ז יומתק בדמקום „מפני חיבתו" שבמ"ח שם – כותב אדה"ז כי הוא כללות כולם.

56 המבואר ברמב"ם שם הוא בנוגע כללות שבת לוי, גם בנוגע לכהנים, וכמו שמסיים „כמו שזכה לכהנים וללויים" (כ"ה ברמב"ם דפוס רומי. וכדלעיל הי"א), וכלשונו בהלכות שלפנ"ז שקאי גם על כהנים. אבל אינו מבאר ומפרט עבודת הכהנים בפ"ע אלא כמו שנכללים בשבת לוי.

57 ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 352 ואילך. ח"ט ע' 65 ואילך, וש"נ.

**** אבל בתו"א שבפנים ההערה הלשון: שכ"א מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצות לבד מצות המלך שהמלך הוא מוציא כל ישראל וכל המצות מחויב כ"א לקיים וצריך להיות בגלגול או בבחי' עיבור. ועד"ז בלקו"ת שם: ואפ"י מצות כהנים וכה"ג ע"י עיבור או גלגול.

ולכאורה משמע מה, שענין העיבור שייך לשאר מצות (כולל כהונה וכה"ג), אבל מצות מלך אין צריך לעיבור, כי „המלך מוציא כל ישראל".

בכללות ג' המדריגות הכלליות שישנם בכני ישראל:

(א) רוב בני ישראל עבודתם היא באופן ד, הנהג בהם מנהג דרך ארץ⁶⁶. החל מהעוסקים במלאכה כפשוטה, אדם חורש אדם זורע⁶⁷, ו(גם) שם מקיימים מצוות, עד לעבודתו של כל אחד מישאל העוסק ב, כל מעשיך יהיו לשם שמים⁶⁸, ובכל דרכיך דעהו⁶⁹ – מארי עובדין טביין⁷⁰.

(ב) עבודתו של שבט לוי, ש, הובדל לעבוד את ה' לשרתו להורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל לפיכך הובדלו מדרכי העולם כו⁵³ – והיא (בכללות) המדריגה דמארי⁷⁰ תורה⁷¹.

יא. עפ"ז יש לבאר את ב' הקצוות הנ"ל בנוגע לעבודות דשבט לוי ודכן גדול, דמחד גיסא, עבודת הלוי שייכת בפועל לכל אחד ואחד כהנהגה תמידית, משא"כ העבודה דכהן גדול צריכה להיות רק באופן של "רוצה בכך"; ולאידך, אין עבודת הלוי חיוב והכרח לכל אחד אלא אם כן "נדבה רוחו", משא"כ בעבודת כהן גדול, שכל אחד צריך להיות "רוצה בכך":

(א) עפ"ז יש לבאר את ב' הקצוות הנ"ל בנוגע לעבודות דשבט לוי ודכן גדול, דמחד גיסא, עבודת הלוי שייכת בפועל לכל אחד ואחד כהנהגה תמידית, משא"כ העבודה דכהן גדול צריכה להיות רק באופן של "רוצה בכך"; ולאידך, אין עבודת הלוי חיוב והכרח לכל אחד אלא אם כן "נדבה רוחו", משא"כ בעבודת כהן גדול, שכל אחד צריך להיות "רוצה בכך":

בעבודתם של ישראל בהיותם

וי"ל, שעיקר הענין דלעמוד לשרת לפני ה' הוא כהנים, בעבודת הקרבנות והקטורת בביהמ"ק, משא"כ הלויים ד, עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש ולהגיף דלתותיו ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום" (רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג ה"ב) – (אף שגם השיר הוא שייך לקרבן).

(66) ברכות לה, ב. ושם: הרבה עשו כר"י ועלתה בידם.
(67) ע"ד ברכות שם.
(68) אבות פ"ב מ"ב.
(69) משלי ג, ו. טושו"ע או"ח סרל"א.
(70) ראה אגה"ק ס"ה (קט, א). ביאורו"ז פ' וישב לאדאה"מ (כה, א"ב) ולהצ"צ (ע' קלד).
(71) אלא שבפרטיות יש שבט לוי ב' מדריגות: לויים וכהנים*. וראה עקב י, ח (הכתוב שהביא הרמב"ם בהל' שמיטה ויובל שם הי"ג) "בעת היא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' (הלויים** – פרש"י) לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו (הכהנים והוא נשיאת כפים*** – פרש"י).

(72) שכל כהן יכול להיות כה"ג.
(73) ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז.
(74) תוד"ה הר (תענית טז, א).
(75) אמור כא, יב. וראה רמב"ם שם. הל' ביאת המקדש פ"א ה"ג.
(76) אחרי טז, לד. וראה תוד"ה עד (מנחות ית, א) אחת . . יחידה – והרי העבודה דמטנ"פ היא מצד בחי' יחידה.
(77) נוסח הושענות יום ג.

* להעיר מזהר פרשתנו (קטו, ב) "תרין דרגין איינון קדוש וטהור כהן קדוש לוי טהור". וראה שם קנב, ב. קפ, ב. וראה לקו"ת ראה כז, א. דרושים ליוהכ"פ שם. ובכ"מ.
** אבל להעיר מסהמ"צ להרמב"ם מ"ע לד.
*** שכוונתו לא רק להתייבות, ולבדך בשמו", כ"א גם ללעמוד לפני ה' לשרתו, שהרי העתיק גם תיבות אלו בהד"ה.

שכוונת רצון העצמות הם שתהי נשמה בגוף בעולם הזה ותקיים שם את רצון ה', לכן הריהו עובד עבודתו למטה, באחד מב' האופנים הנ"ל, בעיקר העבודה בענינים גשמיים בקיום המצוות, לעשות את העולם לדירה לו ית', או עכ"פ כמיעוט בני אדם, מארי תורה, המובדלים מענינים גשמיים.

ודוקא כאשר מתקיים בו, רוצה בכך, שרצונו ותשוקתו הם להיות דבוק לאלקות, אזי התעסקותו בכל אחד מב' העבודות היא בשלימות, שהרי לא העולם מצד עצמו לתכלית בפני עצמו ייחשב אצלו, ולא הפרישות מן העולם לתכלית בפני עצמה יתחשב,

ובמקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא⁸², ובכל עבודה רצונו ומחשבתו הרי הם – דבקות באלקות⁸³.

ואזי זוכים לקיומו בפועל של הגילוי דלעתיד, כאשר יקויים הייעוד שהלויים יהפכו לכהנים⁸⁴, ויתירה מזו, שכל אחד מבני ישראל יהי' במדריגת כהן גדול, כדברי בעל הטורים⁸⁵, ש"לעתיד לבוא תחזור להם (ענין

(וראה גם לקו"ש ע' 190). אמנם הכח שיש לכ"א להפך את העולם שיהי' דירה לעצמותו הוא מצד ההרגש ד, רוצה בכך, דביקות והתקשרות באלקות.

82 מאמר הבעש"ט – הובא בכש"ט הוספות סל"ח, וש"נ.

83 להעיר מלקו"ת במדבר (א, ג): כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו שעיקר תשוקתו וחפצו יהי' לה' לבדו ולדבקה בו ית' ולא להתורה בלבד כו' הוא ע"י בחי' אהרן הכהן העליון כו'.

84 ראה לקו"ת שבעה ע"ג.

85 יתרו יט, ו.

בעולם הזה קיימים ב' האופנים הנ"ל: עבודת האדם עם עצמו, העבודה בעולם. ובכללות זהו החילוק בין מארי תורה ומארי עובדין טבין⁷⁸. ועיקר העבודה וההוראה לכל אחד מישראל היא העסק בקיום המצוות⁷⁸, לפי שעי"ז פועלים דירה בתחתונים⁷⁹.

אבל אצל מי ש"נדבה רוחו", יכול להיות גם עיקר העבודה באופן דמארי תורה, מובדל לגמרי מעניני העולם.

העבודה דכהן גדול, דבקות והתקשרות בה' באופן דמסירת-נפש, אינה סדר קבוע לכאז"א בכל יום⁸⁰ בעבודת ה', אבל עליו להיות, רוצה בכך.

בב' העבודות האמורות צריך להיות אצלו הרצון להיות דבוק ומקושר לאלקות במסירת נפשו⁸¹. אלא שמאחר

195

78 אלא שכמובן גם להם צ"ל קביעות עתים לתורה ועכ"פ פ"א שחרי"ת פ"א ערבית.

79 ראה תניא פל"ז בארוכה.

80 להעיר שברמב"ם הל' שמיטה ויובל שם מסיים, דבר המספיק לו" וברדב"ז שם, ולא שישליך עצמו על הציבור, והיינו שהוא, עושה מלאכה כו' מעט כו' כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה כו' הרי"ז כו' (רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ט"י). משא"כ, כה"ג (ודוגמתו) צריך שיהי' גדול מכל אחיו כו' אין לו ממון כל כהנים נותנין לו משלהן כ"א לפי עשרו עד שיעשיר יותר מעשיר שבכולן" (רמב"ם רפ"ה מהל' כלי המקדש, וש"נ בכס"מ). וראה כס"מ לרמב"ם הל' ת"ת שם ה"י.

81 ובאו"א קצת י"ל: עיקר העבודה וההוראה לכ"א מישראל הוא העבודה דקיום המצות – דירה בתחתונים, אלא שבכדי שהמצות יהיו כדבעי צריך להיות גם העבודה (במיעוט) בנ"א עכ"פ דלויים – מארי תורה, מובדלים מדרכי העולם, שזוהי השמירה למצות (ראה לקו"ת ראה כא, ד. וראה לקו"ש ח"ח שם), ואשר אלו שעוסקים בעניני עולם לא ישתקעו בזה

הכהונה הגדולה) שנאמר⁸⁶ ואתם כהני והשלימה ע"י משיח צדקנו, ומשה
 ה' תקראו", בגאולה האמיתית ואהרן עמהם⁸⁷.

(משיחת ש"פ קרח תשל"ג, תשל"ד)

(87) יומא ה, ב. תוד"ה אחד פסחים קיד, ב.

(86) ישעי' סא, ו.

